

Civilna iniciativa **ZA PTUJSKO OBVOZNICO**
E-pošta: civilna.iniciativa@ptujskaobvoznica.com
Mitja Krapša,
Spuhlja 91d,
2250 Ptuj

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
Langusova ulica 4,
1535 Ljubljana
E-pošta: gp.mope@gov.si

Dodatno pojasnilo v zvezi z dopisom »Odgovor MOPE PPVO 14. 6. 2025«

Spoštovani,

v **Civilni iniciativi za Ptujsko obvoznico** vam posredujemo dodatne informacije in pojasnila k našemu pozivu za takojšnjo izvedbo predhodnega postopka presoje vplivov na okolje (PPVO) za odsek **G1-2/0249 Ptuj–Spuhlja**. Ta pojasnila dopolnjujejo naš dopis z dne 14. 6. 2025, v katerem smo že izpostavili bistvene kršitve in tveganja. Skupnost ob Ormoški cesti želi jasno predstaviti **sedemletna prizadevanja**, s katerimi že od leta 2018 opozarja na nevdružne razmere, ter uradne podatke o **prometni obremenitvi, onesnaženju zraka, hrupu in zdravstvenih posledicah**, ki pritrjujejo našim opozorilom. Prav tako želimo poudariti zakonske obveznosti ukrepanja ob preseganju okoljskih mej in ciljev ter **nujnost takojšnje reakcije** zaradi ugotovljenih **bistvenih vplivov na zdravje ljudi**.

Večletna prizadevanja civilne iniciative (2018–2025)

- **2018:** Ustanovitev Civilne iniciative za izgradnjo ptujске obvoznice zaradi nevdružnih življenjskih razmer ob glavni cesti Ptuj–Ormož. Prvi pozivi Mestni občini Ptuj in državi so opozarjali na nevarno onesnaženje in hrup ter zahtevali omejitev tovornega prometa skozi Spuhljo.
- **2019:** Po številnih dopisih in apelih pristojnim je bil uveden odlok o **prepovedi tranzitnega tovornega prometa** (>7,5 t) skozi Ptuj. Kljub temu ukrepu (in ob začetku Covid-19 epidemije) problem ni izginil – težki tovornjaki še vedno vozijo skozi naselje pod pretvezo lokalnih prevozov, skupni promet pa ostaja na ravni pred prepovedjo ali višji (glej spodaj).
- **2020:** Začele so se izvajati **stalne meritve kakovosti zraka** v Spuhlji (financira MO Ptuj, izvaja NLZOH). Pridobljeni prvi uradni podatki o PM₁₀ in benzo(a)pirenu so potrdili naše domneve o preseганjih (več v nadaljevanju).
- **2021:** V novembru 2021 smo organizirali **miren protest na Ormoški cesti** in za kratek čas simbolično **blokiral promet**, da bi opozorili na nevdružno stanje in pasivnost oblasti. Prav tako smo naslovili več **uradnih dopisov** – npr. 31. 8. 2021 smo na Ministrstvo za infrastrukturo in Ministrstvo za okolje poslali pobudo za

umestitev ptujске obvoznice v prostor in pospešitev postopkov.

- **2022:** Nadaljevali smo medijske aktivnosti in opozarjali, da kljub obljubam ni vidnega napredka. V lokalnih in nacionalnih medijih smo večkrat predstavili problem (prispevki v časopisu Štajerski tednik, Večer, na Radiu Ptuj itd.) ter izpostavljali tudi **zdravstvene težave prebivalcev**.
- **2023:** Ob napovedih, da naj bi bila trasa obvoznice sicer določena, a izvedba morda šele čez desetletje, smo ponovno izpeljali **proteste** in pozvali k takojšnjim začasnim rešitvam. Na Ormoški cesti so kražani večkrat opozorili nase z javnimi shodi in blokadami, saj je naša **meja potrpežljivosti že zdavnaj presežena**.
- **2024:** Ker so se okoljske razmere v zimskem času ponovno poslabšale (smog, kurilna sezona, a tudi naraščanje tranzitnega prometa po umiritvi covidnih ukrepov), smo pripravili podlage za pravne ukrepe. Pridobili smo pravna mnenja glede kršenja **72. člena Ustave RS** (pravica do zdravega življenjskega okolja) in neizvajanja predpisov s strani pristojnih.
- **2025:** Letos smo stopnjevali aktivnosti:
 - 26. 3. 2025** smo na MO Ptuj in vlado naslovili poziv k takojšnjemu ukrepanju (zaradi “molka organa” smo se zatekli tudi v medije).
 - 3. 4. 2025** smo na Vaše ministrstvo uradno podali zahtevo za pričetek postopkov za razbremenitev območja (predhodni postopek presoje vplivov ali izredni nadzor).
 - 7. 5. 2025** smo na Inšpektorat RS za okolje in prostor ter Zdravstveni inšpektorat podali uradno zahtevo za **inšpekcijski nadzor** zaradi domnevnih kršitev okoljskih predpisov.
 - 15. 5. 2025** smo pri ARSO vložili **pobudo za PPVO** za odsek Ptuj–Spuhlja, ki jo je ARSO dne
 - 13. 5. 2025** odstopil vašemu ministrstvu v pristojno obravnavo (kar pomeni, da ste z njo formalno seznanjeni).
 - 10. 6. 2025** smo naslovili pismo na **Varuha človekovih pravic RS**, v katerem smo primer prikazali kot sistemsko kršitev človekovih pravic do zdravega okolja in Varuha zaprosili za posredovanje.
 - 13. 6. 2025** smo prejeli vaš odgovor št. 35400-180/2025-2570-3, v katerem navajate, da “*postopek PPVO ne poteka, ker ni bilo prejetih vlog*”.
 - 14. 6. 2025** Z dopisom smo odločno zavrnilo takšno stališče in vas ponovno seznanili z **novu ugotovljenimi dejstvi** ter **uradnimi podatki**, ki terjajo takojšnje ukrepanje.

Okoljske obremenitve in vplivi na zdravje v Spuhlji

Prekomerni tranzitni promet in čezmeren hrup

Priloga 1: Povprečni letni dnevni promet (PLDP) na odseku Ptuj–Spuhlja v letih 2015–2023. Z zeleno je označeno obdobje po uvedbi prepovedi tranzitnega prometa (od leta 2020); kljub prepovedi skupni promet znova narašča.

Odsek glavne ceste **Ptuj–Spuhlja (Ormoška cesta)** je izpostavljen enormnemu prometu, ki **presega 15.000 vozil na dan** (več kot 5,5 milijona vozil na leto). Vsa motorna vozila na relaciji Ptuj–Ormož (tudi tranzit proti Hrvaški) se stekajo skozi strnjena naselja na le 2,2 km dolžine ceste. Med njimi je izjemno velik delež težkih tovornjakov v mednarodnem tranzitu, ki **ponoči in podnevi vozijo le nekaj centimetrov od naših hiš**.

Naj kljub uvedeni **prepovedi tranzitnega prometa težkih tovornjakov** poudarimo naslednje: **prometna obremenitev se ni zmanjšala**. Statistični podatki DARS kažejo, da je povprečni dnevni promet po uvedbi prepovedi celo **dosegel najvišje vrednosti doslej (15.604 vozil vsakodnevno v letu 2023)**. Res je, da se je delež težkih vozil nekoliko znižal od rekordnega leta 2018, vendar še vedno **vsak dan skozi Spuhljo pelje okoli 600 težkih tovornjakov** (kategorija *vlačilci* – število se je z 940 na dan v 2018 zmanjšalo na 589 v 2023). To pomeni, da tranzitna prepoved v praksi ne odstrani več sto tovornjakov dnevno, ki naj bi uporabljali obvozne poti. Visoka skupna prometna obremenitev – tudi zaradi rasti osebnega in dostavnega prometa – ostaja **neznosna za lokalno skupnost**.

Posledice za krajane so dramatične: **tresenje tal in hrup motorjev** se v hišah občuti do te mere, da se vibracije prenašajo v bivalne prostore, **spanje je moteno, počitek praktično onemogočen**. Hiše, postavljene tik ob cesti (brez protihrupnih ograj), so izpostavljene sunkom zvoka – po uradnih **strateških kartah hrupa** ta odsek ceste presega dovoljene ravni tako podnevi kot ponoči. Terenske meritve hrupa NLZOH so pokazale **povprečne ravni okoli 75 dB**, kar je precej nad zakonsko dopustnimi nivoji za stanovanjska območja. Naj spomnimo, da je **decibel logaritemska merska enota**: povečanje za 10 dB pomeni **desetkrat višjo energijo zvoka**, 75 dB pa predstavlja približno **100-krat večjo energijsko obremenitev** kot npr. 55 dB, ki se običajno navaja kot dnevna mejna raven za stanovanja. To pomeni, da **75 dB vsebuje 100-krat več zvočne energije** kot 55 dB. Tako močan hrup dokazano povzroča motnje spanja, kronični stres in povišano tveganje za srčno-žilne bolezni, pri otrocih pa ADHD, disleksijo in druge kognitivne motnje.

Onesnaženost zraka z delci in rakotvornimi snovmi

Dolga leta so prebivalci sumili, da dihajo nezdrav zrak – saj so bile **okenjske police in fasade hiš prekrte s črnim prahom iz izpušnih plinov** težkih vozil. Leta 2020 in naslednja so prvič prinesla uradne podatke o kakovosti zraka v Spuhlji. **Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH)** je v letnem poročilu potrdil, da **koncentracije prašnih delcev PM₁₀ in rakotvornih snovi močno presegajo zakonsko opredeljene ciljne vrednosti**. Povprečna letna koncentracija **benzo(a)pirena** (markerja rakotvornih poliaromatskih ogljikovodikov iz dizelskih izpuhov in kurjenja) je na merilnem mestu Spuhlja že v letu 2020 dosegla **1,6 ng/m³**, v posameznih zimskih mesecih pa je narasla celo na **5,7 ng/m³** – predpisana *ciljna letna vrednost* za benzo(a)piren je zgolj **1 ng/m³**. To pomeni, da so krajani izpostavljeni **večkratniku koncentracije kancerogenih snovi**, ki jih

predpisi še dopuščajo kot “varnostni cilj”. Trend žal ostaja negativen – tudi v letih 2021–2024 so izmerane letne vrednosti benzo(a)pirena vztrajale med 1,4 in 1,6 ng/m³, kar vsako leto dosega ali presega ciljno vrednost. S tem so ravni benzo(a)pirena na Ptuju **nad zgornjim ocenjevalnim pragom**, določenim v Uredbi o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka.

Podobno problematični so **prašni delci PM₁₀**. Merilnik v Spuhlji je pokazal, da koncentracije PM₁₀ v zimskem obdobju pogosto **presegajo dovoljeno dnevno mejo 50 µg/m³** – v kritičnem letu 2024 je bilo kar **31 dni z preseženim dnevnim limitom**. (Zakonsko je sicer dovoljenih do 35 dni preseganj na leto, toda tolikšno število dnevnih prekorajitev sodi med najslabše v državi in kaže na zelo slabo kakovost zraka pozimi.) Letna povprečna koncentracija PM₁₀ v Spuhlji sicer ostaja tik pod mejo (23–25 µg/m³, mejna letna vrednost je 40 µg/m³), vendar to ne sme zavesti – **pogosta dnevna preseganja** in povišane zimske vrednosti so alarmantne. Tudi območje Mestne občine Ptuj je zato uvrščeno v **II. stopnjo onesnaženosti zraka**; glede na uradne razvrstitve so ravni PM₁₀ **nad zgornjim ocenjevalnim pragom** že vsaj od 2020 dalje.

Naj opomnimo, da imamo v neposredni bližini še enega onesnaževalca – Center za ravnanje z odpadki CERO Gajke, ki še samo stopnjuje komulativne učinke.

Kljub tem podatkom **ni bilo pripravljenega nobenega akcijskega načrta za izboljšanje kakovosti zraka** na Ptuju. Opozarjamo, da zakonodaja (Uredba o kakovosti zraka in ZVO-2) nalaga občinam in državi pripravo **kratkoročnih akcijskih načrtov**, če prihaja do preseganja mejnih oziroma ciljnih vrednosti škodljivih snovi. V našem primeru so *ciljne vrednosti benzo(a)pirena* presežene zaporedno več let, ravni PM₁₀ pa so nad pragovi, a kljub temu **niso bili izvedeni posebni ukrepi za promet** (npr. omejitve hitrosti, pranje cestišča, ipd.). To razumemo kot **neizpolnjevanje zakonskih obveznosti** za varovanje zdravja ljudi.

Zdravstvena ogroženost prebivalcev, zlasti otrok

Zaradi kombinacije **hrupa, vibracij in onesnaženega zraka** že leta bijemo plat zvona, da so prebivalci Spuhlje in Ptujskega polja **zdravstveno ogroženi**. Kakovost življenja je močno upadla: mnogi trpijo za kroničnim stresom, nespečnostjo in boleznimi dihal. Posebej **zaskrbljujoče je stanje pri otrocih** ob tej cesti. Tako na primer na **Osnovni šoli Mladika** (katero obiskuje večina otrok, ki živijo tik ob Ormoški cesti) ima daleč nadpovprečno število otrok izdane odločbe o usmeritvi zaradi **specifičnih učnih in razvojnih motenj** (npr. disleksije, ADHD). Obstajajo razredi s preko 50% odločb in to je čisto normalna osnovna šola! Ta neobičajno visok delež, ki vzbuja sum na možne vplive okoljskih dejavnikov (stalnega hrupa, slabega zraka) na nevrološki razvoj otrok. Zdravniki izpostavljajo, da **otroci, ki odraščajo v takšnem okolju, plačujejo največji davek** – več bolezni dihal, slabša zbranost in učne težave so lahko povezani z živlenskimi okoljem. Starši smo zaskrbljeni, ker imajo naši otroci trajne posledice in še več jih bo če se razmere ne izboljšajo.

Povzetek ključnih meritev in mejnih vrednosti, ki potrjujejo **resnost vplivov na zdravje**, podajamo tudi v tabeli:

Kazalnik	Izmerjena raven	Predpisana meja (letna)
Benzo(a)piren (v PM ₁₀)	~1,5 ng/m ³ (letno povpr. 2020–2024); <i>pozimi</i> do 5–6 ng/m ³	1 ng/m³ (ciljna vrednost – <i>presežena vsako leto</i>)

Kazalnik	Izmerjena raven	Predpisana meja (letna)
Delci PM ₁₀	23–25 µg/m ³ (letna povpr. 2020–2024); 31 dni v 2024 >50 µg	40 µg/m ³ (letna meja); 35 dni >50 µg (dovoljenih na leto)
Hrup (dnevno/nočno)	~75 dB (povprečje ob cesti)	55/45 dB (mejne ravni v naselju dan/noč – večkratno presežene)

(Viri: Letna poročila NLZOH 2020–2024; strateška karta hrupa.)

Kot je razvidno, so vsi ključni okoljski kazalniki bistveno zunaj dopustnih okvirov: zrak vsebuje večkrat več rakotvornih snovi, kot je cilj, delci PM₁₀ dosegajo alarmantne vrednosti v zimskih konicah, hrup pa krepko presega varovalne ravni, občina in država pa se izgovarjata na mala kurišča na biomaso. Pri nas ima večina objektov urejeno ogrevanje s toplotno črpalko ali z mestnim plinom – imamo urejen plinovodni sistem.

Trpljenje prebivalcev ob tej cesti je preseгло vse razumne meje. V Civilni iniciativi menimo, da so prebivalci v Spuhlji in na Ptujju že plačali visok **zdravstveni in finančni davek** (zaradi bolezni, zmanjšane vrednosti nepremičnin, uničene infrastrukture in okolja). Zavedamo se, da je cestni promet življenjskega pomena za gospodarstvo, **vendar več ne pristajamo**, da se ta odvija **na račun zdravja in varnosti naših otrok in krajanov/krajanov**. Nismo dolžni v nedogled tolerirati prekomernega mednarodnega tovornega prometa skozi naše domove – posebej, ker obstaja cesta višjega reda na katero se lahko tranzit preusmeri. Mi smo svoj davek plačali finančno z izgradnjo avtoceste, ter zdravstveno **z zdravjem nas in naših otrok**, prav tako pa z znižano vrednostjo naših nepremičnin. Še enkrat poudarjamo: **KONEC JE!** Zahtevamo naše ustavne pravice do zdravega življenjskega okolja. Zdravo okolje je ustavna pravica, trasa tranzitnega prometa pa stvar dogovora. In nismo dolžni plačevati z zdravjem zdravjem profita tujim prevoznikom, ki vozijo tukaj samo za to, da prihranijo na cestnini. Prevoznikov, ki pa bi imeli registrirano podjetje med Ptujem in Hrvaško mejo pa je zanemarljivo malo. Ta dopis je zadnji poizkus dialoga pred sodnimi postopki in pa tudi prijavo Evropski komisiji, da direktive niso pravilno implementirane v Slovenski zakonodaji.

Zavedamo se, da se trenutno pripravljajo načrti za gradnjo Ptujjske obvoznice, vendar je **realnost takšna, da do izgradnje lahko mine še 10 let** (če ne upoštevamo možnih zapletov z odkupi zemljišč in razpisi). Teh deset let marsikdo od nas **nima več**, saj zdravje ne more prenašati tako ekstremnih obremenitev tako dolgo.

Zahteva za takojšen začetek odpravljanja kršitev ter začetek postopka PPVO

Na podlagi vsega navedenega **ponavljamo in utemeljujemo našo zahtevo**, da Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo **nemudoma prične s predhodnim postopkom presoje vplivov na okolje (PPVO)** za cestni odsek G1-2/0249 Ptuj–Spuhlja. Kot smo poudarili, je v skladu z 90. členom **Zakona o varstvu okolja (ZVO-2)** ministrstvo dolžno (in pristojno) uvesti PPVO tudi **po uradni dolžnosti, če je obveščeno o spremembi obstoječega posega**. V našem primeru nedvomno gre za **pomembno spremembo vplivov**, saj se je promet skozi naselje drastično povečal (PLDP zdaj presega 15.000, **kar je prag za uvrstitev med večje projekte**). Ob tem utemeljeno dvomimo, da za omenjeno cesto **nikoli ni bila opravljena celovita presoja vplivov na okolje (PVO)** – infrastruktura je bila zgrajena še v času nekdanje SFRJ. Če okoljevarstveno soglasje oziroma dokumentacija PVO ne obstaja, bi

moral biti postopek PPVO že **zdrav naj uveden** ravno zaradi bistvenega povečanja vplivov v desetletjih uporabe ceste, saj ta cestna ni bila niti planirana niti konstruirana za tako maso vozil.

Dodatno opozarjamo, da **72. člen Ustave RS** vsakomur zagotavlja pravico do **zdravega življenjskega okolja**. Trenutno stanje to pravico grobo krši, saj prebivalci nimamo zagotovljenega neomejenega dostopa do čistega zraka, miru in zdravja. **ZVO-2** v 51. členu določa, da lahko zainteresirana javnost da pobudo za presojo vplivov, ki jo mora ministrstvo **vsebinsko obravnavati** – naša pobuda z dne 15. 5. 2025 izpolnjuje vse pogoje, kar potrjuje tudi dejstvo, da jo je ARSO odstopil vašemu organu v reševanje. Vaše sklicevanje, da “*ni formalne vloge*”, zato ne vzdrži – pobuda **je** prišla v vaše roke, prav tako pa imate kot organ po zakonu vso pravico in dolžnost, da ukrepite **po uradni dolžnosti** v javnem interesu.

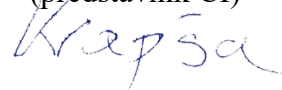
Posebej nas žalosti dejstvo, da ima Mestna občina Ptuj že leta **umeščen** večji del začasne **razbremenilne ceste**, brez katere se tudi ptujske obvoznice ne da zgraditi. To pomeni, da bo to razbremenilno cesto v vsakem primeru potrebno zgraditi tudi za potrebe izgradnje izbrane trase obvoznice, vendar trenutno Ministrstvo za infrastrukturo vidi to cesto kot “ekonomsko neupravičeno”, kar lahko vidimo iz odgovora na poslanska vprašanja, pod katerimi je podpisana ministrica Alenka Bratušek.

Spoštovani, v Civilni iniciativi za Ptujsko obvoznico verjamemo, da boste naše dopolnjeno pojasnilo vzeli skrajno resno. **Zagotovitev zdravega okolja in varnosti ljudi ni le naša ustavna pravica, ampak tudi vaša ustavna in zakonska dolžnost.** Prosimo vas, da **ukrepite odgovorno in nemudoma**, v duhu varovanja zdravja in življenja prebivalcev.

V upanju na vaše razumevanje in hitro ukrepanje vas lepo pozdravljamo,

Civilna iniciativa ZA PTUJSKO OBVOZNICO

Mitja Krapša
(predstavniki CI)

Priloge:

Sklop A – Dokazila o prekoračenjih:

- A - IRSzaOKOLJE_pobuda za ISN.pdf - Izsek iz “Strateška karta hrupa upravljalca DRSI” - <https://podatki.gov.si/dataset/karte-hrupa>,
- A - PR21-PtujZrak-letno2021.pdf - Poročilo o meritvah zraka (NLZOH) za MO Ptuj 2021
- A - PR21-PtujZrak-letno2024.pdf - Poročilo o meritvah zraka (NLZOH) za MO Ptuj 2024
- A - Občinski program varstva okolja za Mestno občino Ptuj 2022 - 2027.pdf

Sklop B – Direktna korespondenca z MZI - DIREKTORAT ZA CESTE IN CESTNI PROMET:

- B - Predlog za preusmeritev-odgovor MZI 14.3. 2019.pdf
- B - Središče ob Dravi_Ptuj_TRANZIT_060519 - 7.5.2019.doc
- B - Odgovor ministrstvo za infrastrukturo - direktorat za kopenski promet 7.6.2019.pdf
- B - Obvestilo o preusmeritvi - Ministrstvo za infrastrukturo - direktorat za kopenski promet 7.5. 2019
- B - Dopis na MZI 31. 5. 2023.pdf
- B - Dopis CI - DCP tranzit 17.03.2023.pdf
- B - MZI-CI_Ptuj_odgovor-31. 5. 2023.pdf

Sklop C – Dopisi na Ministrstva in pristojne inšpekcijske službe z odstopi na MOPE:

- C - Dopis Ministrstvo za zdravje - Civilna iniciativa ZA ptujsko obvoznico.pdf
- C - MOPE - Zahteva za vsebinski odgovor in določitev pristojnega organa glede okoljskih kršitev na območju Ptuj–Spuhlja.pdf
- C - MOPE - _Odgovor_CI_13 junij 2025 -poslano.pdf

C - Odgovor_MOPE_PPVO_14_6_2025.doc
C - Odstop - MOP - Agencija RS za Okolje.pdf
C - Odstop ARSO - MOP - 25.07.2019.pdf
C - Odstop Zdravstveni inšpektorat.pdf
C - Pobuda_ARSO_PVO_Ptuj_Spuhlja.pdf
C - Ponovno - MOPE_PPVO_ponovni_poziv_14_6_2025.pdf
C - Poziv_Varuhu_onesnazenje_Spuhlja.docx
C - Zahteva za inšpekcijski nadzor - Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije.pdf
C Pobuda_ARSO_PVO_Ptuj_Spuhlja.pdf

Sklop D – Razni dokumenti:

D - CI - MO Ptuj - Zahteva po odpravi zakonsko nedopustnega stanja.pdf
D - Dopis_Direktor_pomoc_Policija.pdf
D - JAVNI POZIV MO PTUJ_16.02.2021.pdf
D - Odgovor MO Ptuj na JAVNI POZIV CI 23.2.2021.pdf
D - Odgovor na dopis MZI- protihrupna zaščita - 24.3.2022.pdf
D - Odgovor za MO Ptuj na dopis 04.01.2022.pdf
D - Ptuj - Spuhlja - promet po letih.pdf